

Bæredygtighed

– om hvordan man skaber varige, bæredygtige forandringer

1. DERFOR ER BÆREDYGTIGHED VIGTIGT

Bæredygtig udvikling betyder, at de forandringer vi sætter i gang, skal sikre et godt liv for alle – også for de generationer som kommer efter os. Når vi taler bæredygtighed, står vi overfor betydelige udfordringer. Samtidig har vi også en række muligheder for at indrette vores samfund mere socialt retfærdigt med ansvar overfor naturen og kloden i sin helhed. Der er særligt fire bekymrende tendenser, som kræver vores handling her og nu; stigende ulighed, voksende klimaforandringer, tab af biodiversitet samt menneskers forbrugs- og adfærdsmønstre, som påvirker kloden negativt (UN Global Sustainable Development Report 2019).

Det kræver konkret handling at udrydde ekstrem fattighed, bremse ulighed og bekæmpe klimaudfordringer. Og det kræver vilje til at foretage de nødvendige, og i nogle tilfælde omfattende, tilpasninger i forhold til såvel klima som samfundsindretning. Med FN's Verdensmål forpligter verdenssamfundet sig på en bæredygtig udvikling for både mennesker og kloden. I Verdensmålenes bæredygtighedsbegreb er menneskelig udvikling tæt forbundet med klimaet og miljøets velbefindende. Det betyder, at man både skal arbejde med de enkelte mål

og med sammenhængen mellem dem, når man arbejder med bæredygtighed. Målene har oftest en positiv indvirkning på hinanden, sådan at eksempelvis globale partnerskaber er med til at fremme opnåelse af andre mål. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, om opfyldelsen af ét mål kan have negativ indflydelse på andre mål, og om der skal tages højde for det.

CISU's vision og Civilsamfundspuljens formål afspejler denne forståelse af bæredygtighed. Begge fokuserer på bæredygtige forbedringer af fattige menneskers levevilkår, samfundsmæssig deltagelse, opfyldelse af rettigheder og sikring af lige muligheder. Det kræver en balanceret tilgang, hvor de sociale tiltag vi fremmer, også skal tage højde for, at de er med til at understøtte et bæredygtigt klima og miljø. Samtidig skal de miljø- og klimatiltag, der sættes i værk, være med til at sikre at de fattigste og mest udsatte grupper også har et anstændigt liv. Med andre ord; de menneskelige og økonomiske ressourcer vi afsætter, skal både være med til styrke social ansvarlighed og samtidig ikke overforbruge af naturens ressourcer.

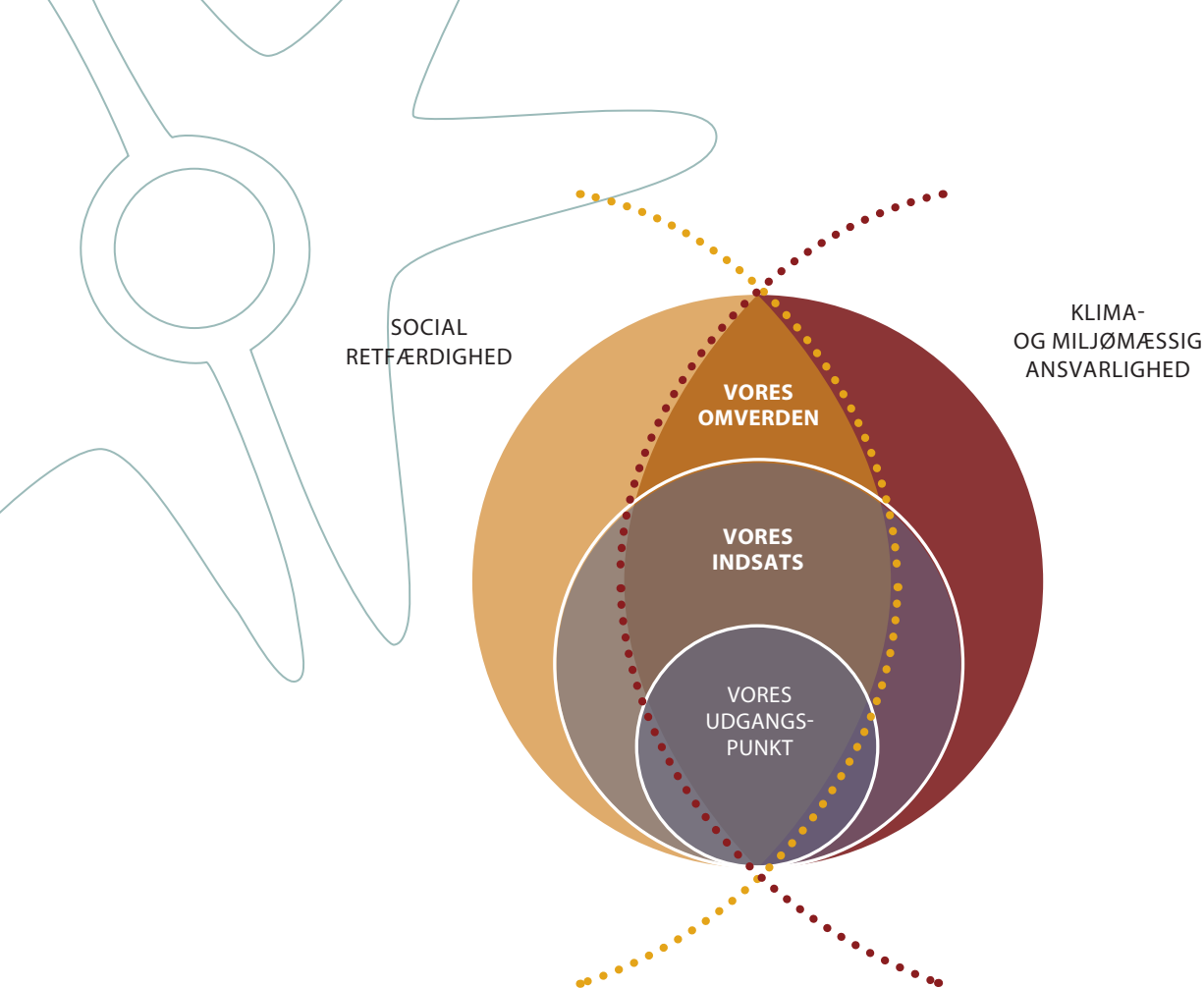
CISU's bæredygtighedsmodel viser, hvordan man kan balancere de to hensyn og arbejde med bæredygtighed i organisationer og indsatser.

FN'S VERDENSMÅL

FN's Verdensmål for Bæredygtig Udvikling består af 17 mål og 169 delmål, som skal nås inden år 2030. Målene fokuserer blandt andet på at afskaffe fattigdom og sult, reducere ulighed, sikre god uddannelse og sundhed, anstændige jobs, bæredygtigt forbrug, ligestilling og bæredygtig økonomisk vækst. Verdensmålene understreger, at verden hænger sam-

men, og at udfordringerne skal løses i alle lande og i fællesskab. Derfor skal der både arbejdes med de enkelte mål og med sammenhængen mellem dem, for at skabe bæredygtig udvikling.

2. HVAD ER BÆREDYGTIGED?

Bæredygtighedsmodellen ovenfor illustrerer CISUs tilgang til bæredygtighed og viser, hvordan man kan arbejde med bæredygtighed for mennesker og planeten med udgangspunkt i to dimensioner på tre niveauer.

To dimensioner af bæredygtighed

De to halvcirkler viser de to dimensioner i bæredygtig udvikling: **social retfærdighed** og **klima- og miljømæssig ansvarlighed**. Social retfærdighed er kampen for, at alle menneskers rettigheder opfyldes, at ulighed mindskes, og fattigdom bekæmpes, så ressourcer og goder fordeles mere lige, og at der er fred og retfærdige institutioner. Klima- og miljømæssig ansvarlighed er, at opfyldelsen af de nulevende generationers behov ikke sker på bekostning af fremtidige generationers muligheder for at opfylde deres behov. At vi lever på jorden på en måde, der ikke går ud over vores børn og børnebørn.

Vægtningen mellem social retfærdighed og klima- og miljømæssig ansvarlighed kan være forskellig afhængigt af indsatsen og de forskellige niveauer. Målet er at ramme midterzonen, hvor kampen for social retfærdighed og hensynet til klima- og miljømæssig ansvarlighed tilsammen skaber varige, bæredygtige forandringer.

Midterzonen

Mødet mellem de to dimensioner, social retfærdighed og klima- og miljømæssig ansvarlighed, kan være fyldt af spændinger og afvejninger. Dilemmaet mellem værdien af fysiske møder mellem mennesker på tværs af landegrænser i kampen for social retfærdighed, holdt op imod

de klimabelastninger som transport vil medføre, er et godt eksempel. Modellen kommer ikke med enkle svar på de komplekse spørgsmål, men søger at inspirere til, at man som minimum forholder sig til begge dimensioner på de tre niveauer.

Tre niveauer

Det første niveau i modellen er **vores udgangspunkt**; det vil sige ens egen organisation og eventuelle samarbejdspartnere. Overvejelser om bæredygtighed starter naturligt ved ens eget udgangspunkt, det vil sige organisationens formål og værdier, og breder sig ud herfra. Niveaet dækker også over ens egen adfærd som organisation.

Næste niveau er **vores indsats** / aktiviteter, målgrupper og strategi. Det vil sige de aktiviteter, man laver, og den målgruppe man arbejder med. Bæredygtighed bliver ofte til meget konkrete overvejelser her. Hvilke elementer skal med i en indsats? Hvordan udvælges målgruppen? Hvilke interessenter skal man tage højde for, og hvordan prioriteres forskellige hensyn?

Det yderste niveau, **vores omverden** / formål og relevans, henviser til den forandring, man ønsker at skabe omkring sig, under og efter en indsats. Det kan handle om konkrete, varige forbedringer for målgruppen og et bredere ønske om at forandre holdninger og handlinger i sin omverden

De nødvendige ressourcer skal være tilstede

En afgørende forudsætning for at skabe varige, bæredygtige forbedringer er, at de nødvendige ressourcer er tilstede. For millioner af mennesker, der i dag lever i fattigdom, er økonomisk udvikling altafgørende. I den rige del af verden kan en for ensidig fokusering på økonomisk vækst dog stå i vejen for bæredygtig udvikling, hvis ikke det sker med blik for de to bæredygtighedsdimensioner og andre ressourcer, som også er nødvendige. Viden, bedre organisering og netværk er også vigtige ressourcer for at skabe bæredygtige forandringer. Man bør derfor altid sikre sig, at de nødvendige ressourcer i den konkrete situation er til stede.

3. BÆREDYGTIGHED I PRAKSIS

Modellen er udformet som et konkret udgangspunkt for udvikling af organisationer og indsats. Målet er ikke, at alle skal arbejde med bæredygtighed på samme måde, men modellen kan give anledning til gode diskussioner og inspirere til såvel små justeringer som mere omfattende nyorienteringer. Det kan man gøre ved at bruge modellen som udgangspunkt for overvejelser og samtale om, hvor man befinder sig i dag, og hvor man gerne vil hen på de forskellige niveauer.

En konkret øvelse: Tegn modellen over på en tavle eller et stort stykke papir. Prøv at markere hvor I befinder jer i dag på de tre niveauer; med andre ord hvordan I arbejder med social retfærdighed og klima- og miljømæssig ansvarlighed. Marker så med en pil hvor I gerne vil bevæge jer hen.

Brug følgende spørgsmål som inspiration til at udforske og diskutere modellen i jeres organisation og sammen med jeres partner.

Vores udgangspunkt

Spørgsmål til overvejelse:

- Hvordan hænger vores værdigrundlag og formål som organisation sammen med bæredygtighed?
- Hvordan afspejler det sig i vores hverdag i partnerskabet?

Kig for eksempel på den sociale sammensætning af de frivillige og resourceforbrug til indkøb, transport og kommunikation.

CISU TEMAPAPIRER

CISU udvikler tematiske papirer, som beskriver vores opfattelse af, hvordan forskellige centrale begreber i civilsamfundssamarbejde kan forstås og fortolkes i praksis af vores medlemsorganisationer.

De tematiske papirer er baseret på vores praksis og erfaringer fra medlemsorganisationernes internationale arbejde, vores rådgivning og kursusvirksomhed samt vores administration af puljer.

Vores indsats

Brug Verdensmålene som udgangspunkt for at kigge på forskellige aspekter af bæredygtighed.

- Identificér 1-2 mål hvor I er stærkest og forventer at gøre den største positive forskel.
- Identificér 1-2 mål hvor I ikke udnytter mulighederne, eller potentielt kan gøre skade. Den bæredygtige indsats skal arbejde med begge dele.

Kig for eksempel på udvælgelse af målgruppen, konkret planlægning af aktiviteter og optimalt brug af ressourcer.

Vores omverden

Spørgsmål til overvejelse:

- Hvilke aftryk ønsker vi at sætte på vores omverden, og som er det vores organisation, skal kendes for?
- Hvilken forandring ønsker vi at skabe – under og efter en konkret indsats?

Kig for eksempel på hvilke emner I inddrager i jeres fortalervirksomhed, og hvordan I sikrer, at ressourcerne bliver ved med at være tilstede til at kunne skabe varige forandringer.

4. SÅDAN KAN ORGANISATIONER BRUGE CISU

Puljer: Bæredygtighed er et integreret begreb i Civilsamfundspuljen, som CISU administrerer, og som kan søges af danske civilsamfundsorganisationer.

Kapacitetopbygning: CISU holder jævnligt kurser og arrangementer, som sætter fokus på bæredygtighed.

Find dem og tilmeld dig på kurser.cisu.dk.

Medlemsorganisationer kan få rådgivning i, hvordan de kan arbejde med bæredygtighed i indsats og eventuelt som led i organisationsudvikling.

5. HVIS DU VIL VIDE OG GØRE MERE

Læs mere om bæredygtighed og find gode redskaber til at udvikle målsætninger og strategier for bæredygtighed her www.cisu.dk/begreber

